

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ RDG6110011
ชื่อโครงการ นคราภิวัฒน์ เมืองน่าอยู่และการกระจายตัวที่เหมาะสมของประชากรไทย
ชื่อนักวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา ตั้งชลทิพย์ และ นางสาวกัญญาพัชร สุทธิเกษม
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
E-mail Address: kanchana.tag@mahidol.ac.th
ระยะเวลาโครงการ 18 ธันวาคม 2560 – 17 ธันวาคม 2561 (12 เดือน)

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นเมือง การกระจายตัวที่เหมาะสมของประชากรไทย และความเป็นเมืองน่าอยู่ รวมทั้งศึกษาคำจำกัดความ “ความเป็นเมือง” โดยใช้ความเป็นเมือง และการกระจายตัวในลักษณะกลุ่มเมือง (Urban Agglomeration) ตามนโยบายพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจ ของกรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และจังหวัดใกล้เคียง และเพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อให้มีการกระจายตัวประชากรที่เหมาะสม

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ ด้านการพัฒนาเมืองและผังเมือง ในองค์กรภาครัฐ และ NGO จำนวน 18 คน และการประชุมระดมสมอง

ผลการศึกษาพบว่า นิยามเมือง ควรขยายขอบเขตให้กว้างขวางมากกว่าการกำหนดเฉพาะเขตพื้นที่ แต่ควรครอบคลุมทุกมิติทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมที่รวมถึงการมีชีวิตรูปแบบเมือง (Urbanism) ส่วนในเชิงพื้นที่หรือขอบเขต ไม่ควรละเลยพื้นที่รอยต่อระหว่างเมือง ที่มีบริบทความเป็นเมืองสูงขึ้นไป เห็นชัดเจนคือ พื้นที่รอยต่อระหว่างกรุงเทพมหานครกับปริมณฑล จึงควรใช้นิยาม กลุ่มเมือง เพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่ดังกล่าวด้วย ในด้านการกระจายตัวของประชากร ของกรุงเทพมหานครกับจังหวัดอื่นๆ พบว่า มีการกระจายตัวที่ไม่สมดุล กรุงเทพมหานครยังคงเป็นเอกนครหรือเมืองโตเดี่ยว อันเป็นผลจากนโยบายการพัฒนาเมือง อย่างไรก็ตาม มีแนวคิดที่มองว่า ระบบการจัดการเมืองที่ดีสามารถทำให้การกระจายเมืองที่ไม่สมดุล สามารถทำให้เมืองที่มีความหนาแน่นสูงเป็นเมืองที่น่าอยู่ได้

การพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน ต้องมีระบบการจัดการเมืองที่ดีมีประสิทธิภาพ ผังเมืองเป็นกลไก/เครื่องมือกำกับทิศทางการพัฒนาเมืองให้เมืองพัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้อง นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการวางแผนพัฒนาเมือง และจัดการบริหารเมืองก็มีความสำคัญ เพื่อให้เมืองที่ได้รับการพัฒนาต่อโดยบุคคลในอยู่อาศัยทุกกลุ่ม

Abstract

Project Code: RDG6110011
Project Title: Globalization: Livable cities and Populaton ditribution
Investigator: Kanchana Tangchonlatip & Kanyapat Suttikasem
Institute for Population and Social Research, Mahidol University
E-mail Address : Kanchana.tag@mahidol.ac.th
Project Period: 29 December 2017 – 28 December 2018 (12 months)

The study has three objectives: 1) to examine urbanization, population distribution and urban sustainability in Thailand; 2) to examine urban definition using Bangkok agglomeration as a case study; and to provide policy implications and recommendations to obtain appropriate population distribution. Qualitative approach using literature review study, in-depth interviews (18 cases) and brainstorming meeting were utilized.

The findings reveal that definition of urban area should go beyond political boundary and cover every aspect of the definition—economic and social (urbanism). In addition, peri-urban areas or areas contiguous to urban areas, particularly Bangkok should be included in the urban settlement. There are highly changed in these adjacent areas which are characterized as urban areas but are included as rural. According to population distribution, Bangkok remains primate city of Thailand due to the previous and existing urban policies. However, good urban management can turn congested areas to be a livable and sustainable city.

Good management is an effective tool to make the city sustainable. City plan can guide urban growth to the right directions. Moreover, people involvement in planning is recommended since the urban development policy can response to their real needs.